

ENERGETICKÝ REGULAČNÍ ÚŘAD

Masarykovo náměstí 5, 586 01 Jihlava

Sp. zn. OSS-01926/2023-ERU

V Ostravě dne 15. března 2023

Č. j.: 01926-13/2023-ERU

ROZHODNUTÍ

Energetický regulační úřad, se sídlem Masarykovo náměstí 5, 586 01 Jihlava, jako věcně příslušný správní orgán podle ustanovení čl. 14 odst. 7 NAŘÍZENÍ RADY (EU) 2022/2576 ze dne 19. prosince 2022 o posílení solidarity prostřednictvím lepší koordinace nákupu plynu, spolehlivých referenčních cen a přeshraničních výměn plynu, za účasti účastníka řízení společnosti NET4GAS, s.r.o., se sídlem Na Hřebenech II 1718/8, 140 21 Praha 4 - Nusle, IČ: 27260364, v souladu s ustanovením § 67 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

r o z h o d l t a k t o :

Ode dne 31. března 2023 do dne 30. prosince 2023 společnost NET4GAS, s.r.o., se sídlem Na Hřebenech II 1718/8, 140 21 Praha 4 - Nusle, IČ: 27260364, ve všech propojovacích bodech přepravní soustavy zavede alternativní mechanismus podle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) NAŘÍZENÍ RADY (EU) 2022/2576 ze dne 19. prosince 2022 o posílení solidarity prostřednictvím lepší koordinace nákupu plynu, spolehlivých referenčních cen a přeshraničních výměn plynu, a to mechanismus nabídky alespoň původně nenominované kapacity na základě vyhlídky na následující den a na vnitrodenním základě, která má být přidělena jako přerušitelná kapacita.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Energetický regulační úřad obdržel na počátku roku 2023 podnět od několika subjektů, účastníků trhu s plynem, kteří se měli za to, že zavedení automatického postupu dle ustanovení čl. 14 odst. 1 až odst. 6 NAŘÍZENÍ RADY (EU) 2022/2576 ze dne 19. prosince 2022 o posílení solidarity prostřednictvím lepší koordinace nákupu plynu, spolehlivých referenčních cen a přeshraničních výměn plynu (dále též jen „Nařízení 2022/2576“) povede k ohrožení dodávek

plynu do České republiky.

V této souvislosti tak např. od společnosti NET4GAS, s.r.o. Energetický regulační úřad dne 31. ledna 2023 obdržel Analýzu potencionálních účinků nabídnutí nedostatečně využívané pevné kapacity podle ustanovení čl. 14 Nařízení 2022/2576, v rámci které byl předložen rozbor potencionálních pozitiv a negativ postupu dle ustanovení čl. 14 odst. 1 až odst. 6 Nařízení 2022/2576 se závěrem, že v podmínkách trhu s plynem v České republice jsou potenciální pozitivní efekty zanedbatelné a naopak by s vysokou pravděpodobností došlo k negativním efektům, které by v rozporu s účelem tohoto nařízení mohly vést k ohrožení bezpečnosti dodávky plynu v České republice, případně v jiných členských státech Evropské unie a na Ukrajině. Vzhledem k tomu je doporučováno přistoupit k volbě jednoho z alternativních mechanismů podle ustanovení čl. 14 odst. 7 Nařízení 2022/2576. Součástí analýzy byly rovněž grafy znázorňující objemy technické a smluvní kapacity na hraničních propojovacích bodech VIP Brandov, Český Těšín, Lanžhot a VIP Waidhaus.

V rámci výše citované analýzy bylo současně provedeno vyhodnocení jednotlivých mechanismů ve smyslu ustanovení čl. 14 odst. 7 Nařízení 2022/2576, přičemž bylo posouzeno, že volba opatření dle písm. c) ustanovení čl. 14 odst. 7 Nařízení 2022/2576 je jediným vhodným mechanismem v podmínkách České republiky, neboť nabídka přerušitelné kapacity na následující den a vnitrodenní přerušitelné kapacity nejméně ve výši původně nenominované kapacity na všech propojovacích bodech mj. na rozdíl od ostatních alternativ neomezuje uživatele přepravní soustavy důležité pro zajištění bezpečnosti dodávek do České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie, popř. pro Ukrajinu, a ani nepřináší dodatečné náklady nebo rizika provozovateli přepravní soustavy.

Současně bylo uvedeno, že nabídka přerušitelné kapacity představuje opatření, které podle informací od sousedních provozovatelů přepravních soustav hodlají aplikovat rovněž regulační orgány na Slovensku a v Polsku, tedy ve dvou ze tří sousedních států, s nimiž je česká přepravní soustava propojena. V Německu potom pravděpodobně bude aplikována ztráta v případě nevyužití pevné kapacity v režimu na následující den podle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. a) Nařízení 2022/2576. V tomto ohledu se tedy nepředpokládá, že by vnitrostátní regulační orgány sousedních členských států Evropské unie zaujaly k tomuto opatření negativní postoj.

Následně dne 10. února 2023 společnost NET4GAS, s.r.o. zaslala Energetickému regulačnímu úřadu novou verzi předmětné analýzy doplněnou a upravenou podle obdržených návrhů a připomínek Energetického regulačního orgánu, a to především o rozbor současné dostupnosti a využití přepravních kapacit. Pro informaci byl předložen také přehled rezervací čtvrtletních a ročních přepravních kapacit určitých uživatelů soustavy.

Obdobně se dne 31. ledna 2023 vyjádřila rovněž společnost [REDAKCE], která uvedla, že má se společností NET4GAS, s.r.o. smluvně zajištěnu pevnou přepravní kapacitu v propojovacích a virtuálních propojovacích bodech pro jednotlivá čtvrtletí tohoto roku, prostřednictvím které zajišťuje energetickou bezpečnost České republiky a dodávky plynu pro zákazníky v České republice. Vzhledem k pravidlům pro stanovení kapacity jako nevyužité představuje dle mínění společnosti [REDAKCE] ustanovení čl. 14 Nařízení 2022/2576 významné

riziko nejen pro její podnikatelskou činnost, nýbrž rovněž pro energetickou bezpečnost a zásobování zákazníků zemním plynem. Společnost [REDAKCE] se domnívá, že bez přijetí alternativních mechanismů na základě ustanovení čl. 14 odst. 7 Nařízení 2022/2576 se riziko odebrání kapacit jako nevyužitých výrazně navýší.

Dne 13. února 2023 zahájil Energetický regulační úřad konzultační proces, v rámci kterého bylo navrženo aplikovat postup dle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576 s odůvodněním, že mechanismus nabídky alespoň původně nenominované kapacity na základě vyhlídky na následující den a na vnitrodenním základě, která má být přidělena jako přerušitelná kapacita, má předpoklad nejmenších dopadů na trh s plynem v České republice, resp. sousední členské státy.

Prostřednictvím konzultace očekával Energetický regulační úřad od účastníků trhu s plynem, kteří mají výhrady k zavedení postupu dle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576, zejména zdůvodnění, proč není navržený postup vhodný a označení jimi požadovaného postupu včetně jeho opodstatnění. Lhůta pro podání připomínek byla stanovena do dne 20. února 2023.

Dne 14. února 2023 Energetický regulační úřad informoval regulační orgány Polska, Slovenska a Německa o zahájení veřejné konzultace týkající se záměru vydat rozhodnutí ve smyslu ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576, přičemž současně bylo požádáno o zaslání stanoviska k dané věci, a to do dne 23. února 2023.

V této souvislosti dne 16. února 2023 obdržel Energetický regulační úřad stanovisko Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, ze kterého vyplynulo, že tento regulační orgán nemá žádné připomínky k postupu Energetického regulačního úřadu, přičemž dále bylo uvedeno, že obdobný mechanismus hodlá uplatnit také regulační orgán Slovenska.

Dne 20. února 2023 zaslala své vyjádření ke konzultačnímu procesu společnost [REDAKCE] v rámci kterého bylo mj. uvedeno, že také tato společnost nepovažuje za vhodné uplatnění mechanismu dle ustanovení čl. 14 odst. 1 až odst. 6 Nařízení 2022/2576, resp. v plné míře se ztotožňuje se závěry společnosti NET4GAS, s.r.o., tedy aby došlo k zavedení mechanismu dle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576.

Stanovisko Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen potom Energetický regulační úřad obdržel dne 22. února 2023, kdy z tohoto vyplynulo, že také tento regulační orgán nemá žádné námítky proti zamýšlenému přístupu Energetického regulačního úřadu.

Následně dne 23. února 2023 bylo doručeno stanovisko Urzadu Regulacji Energetyki. V rámci tohoto bylo uvedeno, že tento regulační orgán nepředkládá žádné připomínky k navrhovanému mechanismu. Současně bylo zmíněno, že polskému regulačnímu orgánu byla rovněž předložena žádost od polského provozovatele přepravní soustavy včetně analýzy potencionálních účinků, přičemž byl vznesen požadavek aplikovat mechanismus uvedený v ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576.

II.

Na základě ustanovení § 46 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „správní řád“) platí, že: *„Řízení z moci úřední je zahájeno dnem, kdy správní orgán oznámil zahájení řízení účastníkovi uvedenému v § 27 odst. 1 doručením oznámení nebo ústním prohlášením, a není-li správnímu orgánu tento účastník znám, pak kterémukoliv jinému účastníkovi. Oznámení musí obsahovat označení správního orgánu, předmět řízení, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby.“* Ve smyslu ustanovení odst. 3 výše citovaného ustanovení správního řádu oznámení o zahájení řízení může být spojeno s jiným úkonem v řízení. Dle ustanovení § 47 odst. 1 správního řádu je potom správní orgán povinen uvědomit o zahájení řízení bez zbytečného odkladu všechny jemu známé účastníky.

Dne 28. února 2023 oznámil Energetický regulační úřad ve smyslu ustanovení § 46 a § 47 správního řádu zahájení správního řízení z moci úřední s účastníkem řízení společností NET4GAS, s.r.o., se sídlem Na Hřebenech II 1718/8, 140 21 Praha 4 - Nusle, IČ: 27260364, ve věci vydání rozhodnutí o zavedení mechanismu dle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576. Současně Energetický regulační úřad poskytl účastníkovi tohoto správního řízení před vydáním rozhodnutí ve věci samé dle ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, a to do deseti dnů ode dne doručení tohoto přípisu. K tomuto Energetický regulační úřad sděluje, že do stanoveného dne, tedy do dne 10. března 2023, neobdržel od účastníka řízení žádné vyjádření k zahájení řízení a ani k podkladům rozhodnutí.

Z ustanovení § 9 správního řádu potom plyne, že: *„Správní řízení je postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.“*

Na základě ustanovení § 67 a násl. správního řádu mj. platí, že rozhodnutím správní orgán v určité věci zakládá, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá. Rozhodnutí se zpravidla vyhotovuje v písemné formě a obsahuje výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníků.

Dle ustanovení čl. 14 Nařízení 2022/2576 je ve vztahu k účinnějšímu využívání přepravních kapacit upraveno následující:

„1. Provozovatelé přepravní soustavy nabízejí nedostatečně využívanou smluvní pevnou kapacitu v propojovacích bodech a ve virtuálních propojovacích bodech jako měsíční kapacitní produkt a jako denní a vnitrodenní kapacitní produkty na daný měsíc v případě nedostatečného využívání podle odstavce 2.

2. Smluvní pevná kapacita se považuje za nedostatečně využívanou, pokud uživatel soustavy za uplynulý kalendářní měsíc využil nebo nabídl v průměru méně než 80 % rezervované pevné kapacity v propojovacím bodu nebo ve virtuálním propojovacím bodu. Provozovatel přepravní soustavy nevyužívanou kapacitu sleduje a informuje uživatele soustavy

o objemu kapacity, která má být odebrána v příslušném propojovacím bodu nebo virtuálním propojovacím bodu, nejpozději před oznámením objemu kapacity, která má být nabídnuta pro nadcházející klouzavou aukci měsíční kapacity, v souladu s nařízením (EU) 2017/459.

3. Objem kapacity, která má být nabídnuta, se rovná rozdílu mezi průměrným využitím za předchozí kalendářní měsíc a 80 % pevné kapacity, která byla nasmlouvána na dobu delší než jeden měsíc.

4. Dostupná kapacita nabízená na aukci v souladu s nařízením (EU) 2017/459 má při přidělování kapacity přednost před nedostatečně využívanou kapacitou zahrnutou do aukce podle odstavce 2.

5. Pokud je nedostatečně využívaná kapacita nabízená provozovatelem přepravní soustavy prodána, původnímu držiteli smluvní kapacity se odebere. Původní držitel může odebranou pevnou kapacitu využívat jako přerušitelnou.

6. Uživatelé soustavy jsou zachována jeho práva a povinnosti plynoucí ze smlouvy o přidělení kapacity do okamžiku, než provozovatel přepravní soustavy přidělí kapacitu jinému uživateli, a v rozsahu, v němž není kapacita daným provozovatelem přidělena jinému uživateli.

7. Před nabídnutím nedostatečně využívané pevné kapacity v souladu s tímto článkem provozovatelé přepravní soustavy analyzují potenciální účinky v každém propojovacím bodě, který provozují, a informují příslušný vnitrostátní regulační orgán. Odchylně od odstavců 1 až 6 tohoto článku a bez ohledu na to, zda jsou uvedené propojovací body přetížené, či nikoli, mohou vnitrostátní regulační orgány rozhodnout o zavedení jednoho z těchto mechanismů ve všech propojovacích bodech:

a) mechanismus ztráty v případě nevyužití pevné kapacity v režimu na následující den v souladu s nařízením (EU) 2017/459 a s přihlédnutím k bodu 2.2.3 přílohy I nařízení (ES) č. 715/2009;

b) režim vytváření nadměrné poptávky a zpětného odkupu v souladu s bodem 2.2.2 přílohy I nařízení (ES) č. 715/2009, který nabízí alespoň 5% dodatečnou kapacitu ve vztahu k technické kapacitě v příslušném propojovacím bodě; nebo

c) nabídka alespoň původně nenominované kapacity na základě vyhlídky na následující den a na vnitrodenním základě, která má být přidělena jako přerušitelná kapacita.

Odstavce 1 až 6 se použijí automaticky, pokud se některý z alternativních mechanismů podle prvního pododstavce nepoužije do 31. března 2023.

8. Před přijetím rozhodnutí uvedeného v odstavci 7 vede vnitrostátní regulační orgán konzultace s vnitrostátním regulačním orgánem sousedního členského státu a zohlední jeho stanoviska. V případě, že vstupně-výstupní systém zahrnuje více než jeden členský stát, kde působí více než jeden provozovatel přepravní soustavy, rozhodnou vnitrostátní regulační orgány dotčených členských států společně o uplatňování odstavce 7.“

Co se týče Nařízení 2022/2576 toto bylo přijato jako reakce na nevyprovokovanou

a neodůvodněnou útočnou válku Ruské federace vůči Ukrajině a bezprecedentní omezení dodávek zemního plynu z Ruské federace do členských států, čímž došlo k ohrožení bezpečnosti dodávek do Evropské unie a jejích členských států. Jelikož využívání dodávek plynu jakožto zbraně a způsob, jakým Ruská federace manipuluje s trhy úmyslným narušením toků plynu, zároveň vedly k prudkému nárůstu cen energie, což ohrozilo nejen hospodářství Evropské unie, ale také vážně narušilo bezpečnost dodávek, bylo třeba přijmout důraznou a koordinovanou reakci ze strany Evropské unie s cílem chránit své občany a hospodářství před nadměrnými a manipulovanými tržními cenami a zajistit, aby plyn proudil přes hranice ke všem potřebným spotřebitelům, a to i v situacích, kdy je ho nedostatek.

K naplnění cílů Nařízení 2022/2576 má tak vést rovněž ustanovení jeho čl. 14, které upravuje účinnější využívání kapacit. Z tohoto mj. plyne, že odst. 1 až odst. 6 ustanovení čl. 14 Nařízení 2022/2576 se použijí automaticky, pokud nebude aplikován některý z alternativních mechanismů uvedený v ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. a) až písm. c) Nařízení 2022/2576.

Jak plyne z výše uvedeného, dle ustanovení čl. 14 odst. 7 Nařízení 2022/2576 provozovatelé přepravní soustavy před nabídnutím nedostatečně využívané pevné kapacity analyzují potenciální účinky v každém propojovacím bodě, který provozují, a informují příslušný vnitrostátní regulační orgán, kdy k tomuto Energetický regulační úřad doplňuje že příslušnou analýzu obdržel od společnosti NET4GAS, s.r.o. dne 31. ledna 2023, resp. její upravenou verzi dne 10. února 2023. V dané souvislosti Energetický regulační úřad uvádí, že společnost NET4GAS, s.r.o. je držitelem licence č. 230504730 s předmětem podnikání přeprava plynu.

Podle ustanovení § 17e odst. 2 písm. e) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, je Energetický regulační úřad při výkonu své působnosti povinen konzultovat další návrhy opatření nebo postupu Energetického regulačního úřadu, pokud povinnost konzultace stanoví tento zákon, jiný předpis nebo přímo použitelný předpis Evropské unie nebo pokud tak Energetický regulační úřad rozhodne.

S ohledem na výše uvedené, resp. charakter předmětné věci, o které má být rozhodováno, došlo ze strany Energetického regulačního úřadu dne 13. února 2023 k zahájení konzultačního procesu, přičemž ve stanovené době nebyly proti konzultovanému materiálu uplatněny žádné připomínky, resp. nebyly uplatněny žádné výhrady vůči zavedení postupu dle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576.

Jak plyne z ustanovení čl. 14 odst. 8 Nařízení 2022/2576, je nezbytné, aby Energetický regulační úřad vedl před vydáním rozhodnutí konzultace s vnitrostátními regulačními orgány sousedních států, přičemž je povinen zohlednit jejich stanoviska. Tato povinnost byla ze strany Energetického regulačního úřadu splněna dne 14. února 2023, kdy byly vyzvány regulační orgány Slovenska, Polska a Německa k podání svých stanovisek.

Energetický regulační úřad následně obdržel jednotlivá stanoviska od Úradu pre reguláciu siet'ových odvetví, Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen a Urzadu Regulacji Energetyki, přičemž tyto regulační orgány se shodně vyjádřily v tom smyslu, že nemají žádné námitky proti zamýšlenému postupu Energetického

regulačního úřadu zavést alternativní mechanismus dle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576, popř. obdobný mechanismus v případě Slovenska a Polska hodlají taktéž uplatnit.

Jak vyplývá z vyjádření společnosti NET4GAS, s.r.o., tato jako provozovatel přepravní soustavy neevviduje problém s nabídkou měsíčních a denních přepravních kapacit na vstupních a výstupních hraničních bodech v České republice. Ve vztahu k ročním a čtvrtletním kapacitám lze uvést, že k nedostatku volné přepravní kapacity by mohlo za určitých okolností docházet zejména na výstupním bodě Lanžhot, popř. na vstupním bodě VIP Brandov. Společnost NET4GAS, s.r.o. eviduje zájem o rezervaci kapacitních produktů s delší dobou trvání, které jsou mnohdy využívány pro účely zajištění bezpečnosti dodávek. Pokud by však byly prostřednictvím postupu dle ustanovení čl. 14 odst. 1 až odst. 6 Nařízení 2022/2576 přepravní kapacity stávajícím držitelům v určitých měsících odebrány a v aukcích nabídnuty jako produkty měsíční či denní, problematika případného nedostatku volné kapacity na dlouhodobé bázi by tímto nebyla vyřešena.

Jednotlivá ustanovení čl. 14 odst. 1 až odst. 6 Nařízení 2022/2576 potom ukládají provozovateli přepravní soustavy v propojovacích bodech na měsíční bázi odebírat nedostatečně využívanou smluvní pevnou přepravní kapacitu a nabízet ji jako volnou měsíční, denní a vnitrodenní, přičemž za nedostatečně využitou se považuje kapacita využitá v daném měsíci v průměru méně než z 80 %. Postup dle citovaných ustanovení tak umožňuje uvolnit pevnou přepravní kapacitu a nabídnout ji jako kratší kapacitní produkty, bohužel ne vždy v době, kdy je tato kapacita nevyužitá, neboť k jejímu odebrání dochází až v měsíci následujícím po vyhodnocení. Opatření se současně zavádí na všechny body soustavy bez rozdílu.

V kontextu automatické aplikace předmětného ustanovení Energetický regulační úřad především posuzoval, zda tento postup má potenciální přínos pro koncové uživatele plynárenské soustavy České republiky, resp. zda naopak nemají možný negativní přínos, případně zda jejich aplikace nepředstavuje riziko pro zajištění bezpečnosti dodávky sousedního členského státu.

Energetický regulační úřad dospěl ke zjištění, přičemž při svém posouzení vycházel především z analýzy předložené provozovatelem přepravní soustavy, CMP reportu nebo volně dostupných dat o využití přepravní soustavy, že využití propojovacích bodů soustavy a velikost dostupné kapacity na měsíční a denní bázi se vzájemně liší, když vstupně výstupní bod VIP Brandov, VIP Waidhaus a Lanžhot jsou nejvíce využívanými body z hlediska objemu přepraveného plynu, přičemž rovněž platí, že míra dostupné kapacity na měsíční a denní bázi se může pohybovat na úrovních od 20 % celkové přepravní kapacity daného bodu až po 80 % celkové přepravní kapacity daného bodu při využití postupů pro vzdání se kapacity dosavadního držitele dlouhodobé přepravní kapacity. Naopak na výstupním bodě Český Těšín dochází v některých dnech k nedostatku denní a měsíční kapacity, přičemž ale platí, že daný bod je využíván obvykle téměř ze 100 %.

S ohledem na výše uvedené má Energetický regulační úřad za prokazané, že na vybraných bodech soustavy se na úrovni České republiky neprojevuje nedostatek dostupné

přepavní kapacity na denní a měsíční bázi, naopak tam, kde je její nedostatek, je současně bod využíván téměř ze 100 %.

S ohledem na tyto skutečnosti Energetický regulační úřad dovozuje, že jednotná aplikace postupů pro všechny propojovací body soustavy podle ustanovení čl. 14 odst. 1 až 6 Nařízení 2022/2576 nemá potenciálně pozitivně přispět ke zlepšení kapacitní situace na těchto vstupně výstupních bodech přepravní soustavy. Naopak v kontextu použití tohoto postupu je z pohledu Energetického regulačního úřadu nutno vnímat rizika z tohoto plynoucí, a to pro všechny uživatele soustavy, dovnitř i vně České republiky.

S ohledem na již výše zmíněný účel Nařízení 2022/2576 a v kontextu vývoje situace a dynamiky stále probíhající změn toků plynu napříč Evropskou unií s přímým dopadem na Českou republiku, které jsou podloženy daty dostupnými na transparentní platformě AGSI+, resp. datech provozovatele přepravní soustavy v České republice na platformě tryGas, lze ze strany Energetického regulačního úřadu uzavřít, že v době extrémní tržní volatility, kdy je obtížné predikovat toky plynu na jednotlivých IP v regionu západní a střední Evropy, případně dokonce východní Evropy, a s tím spojeného využití kapacit, je využití postupu podle ustanovení čl. 14 odst. 1 až 6 Nařízení 2022/2576, které v kontextu dvou měsíčního zpoždění vyvolaného vyhodnocováním a odebíráním kapacity tuto nejistotu prohlubuje, kontraproduktivní.

Na rizikový faktor předmětného opatření je nutně nahlížet rovněž optikou těžké predikovatelnosti počasí v zimním období, kdy v kontextu dosavadního průběhu zimní sezóny 2022 a 2023 lze dovodit praktický aplikační závěr, že teplotně nadnormální průběh října 2022, který vedl k poklesu spotřeby plynu o více než 20 %, by při aplikaci postupu podle ustanovení čl. 14 odst. 1 až 6 Nařízení 2022/2576 zjevně vedl k odebrání kapacit držitelů na měsíc prosinec. Plánovaný objem plynu pro dodávky koncovým zákazníkům by nemohl být dodržen, což by vedlo k nadměrnému využití objemu plynu v zásobnících s negativním přesahem na konec zimního období.

Z pohledu Energetického regulačního úřadu nelze po držitelů kapacity zajišťujícímu dodávku plynu do České republiky nebo přímo dotčeného sousedního členského státu legitimně očekávat její iracionální využití jen s ohledem na splnění podmínek pro její neodebrání za účelem zachování dodávky plynu ve vztahu k budoucímu zajištění bezpečnosti dodávky plynu. Použití automatického mechanismu podle ustanovení čl. 14 odst. 1 až 6 Nařízení 2022/2576 by tak mohlo v závislosti na faktorech, které jsou mimo možnosti jeho ovlivnění, vést k odebrání kapacity, která bude v budoucnu potřeba pro zajištění dodávkového kontinua.

Energetický regulační úřad nadto k uvedenému předpokladu dodává, že ten byl ze strany držitelů kapacit přepravní soustav mimo jiné potvrzen dne 31. ledna 2023, kdy společnost [REDAKCE] ve vztahu k Energetickému regulačnímu úřadu proklamovala, že má se společností NET4GAS, s.r.o. smluvně zajištěnou pevnou přepravní kapacitu v propojovacích a virtuálních propojovacích bodech pro jednotlivá čtvrtletí tohoto roku, prostřednictvím které zajišťuje energetickou bezpečnost České republiky a dodávky plynu pro zákazníky v České republice. Vzhledem k pravidlům pro stanovení kapacity jako nevyužité představuje dle mínění této

společnosti automatické uplatnění ustanovení čl. 14 odst. 1 až 6 Nařízení 2022/2576 významné riziko nejen pro její podnikatelskou činnost, nýbrž rovněž pro energetickou bezpečnost a zásobování zákazníků zemním plynem a bez přijetí alternativních mechanismů ustanovení čl. 14 odst. 7 Nařízení 2022/2576 se riziko odebrání kapacit jako nevyužitých ještě výrazně navýší.

Z hlediska vyhodnocení negativních přínosů implementace opatření je z pohledu Energetického regulačního úřadu dále nutno posoudit, zda má předmětné opatření nákladový přesah, příp. socializační potenciál ve smyslu alokace vzniklých nákladů do regulovaných cen za přepravu a distribuci plynu. V tomto ohledu se lze odůvodněně domnívat, že ve vztahu ke skutečnosti, že předmětný přístup nebyl na úrovni provozovatele přepravní soustavy implementován, povede zajištění postupů pro vyhodnocování využití kapacit, jejich odebrání a následný prodej k navýšení nákladů nad rámec očekávaných. S ohledem na skutečnost, že se jedná o požadavek vyvolaný nadřazenou legislativou, lze v kontextu negativních přínosů rovněž uvažovat o nutné socializaci vzniklých nákladů.

Energetický regulační úřad má za dostatečně prokázané, že zavedení mechanismu podle ustanovení čl. 14 odst. 1 až 6 Nařízení 2022/2576 není z hlediska jeho přínosu vhodný, naopak proti stávajícímu stavu předpokládá nutnou alokaci nákladů, zejména navyšuje riziko ve vztahu k zajištění bezpečnosti dodávek plynu do České republiky, resp. sousedních členských států Evropské unie či Ukrajiny.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem se jeví jako nutné přistoupit k posouzení zavedení alternativních mechanismů dle ustanovení čl. 14 odst. 7 Nařízení 2022/2576, a to:

- a) ztráty v případě nevyužití pevné kapacity v režimu na následující den,
- b) vytváření nadměrné poptávky a zpětného odkupu a
- c) nabídky přerušitelné kapacity,

namísto automatické aplikace ustanovení čl. 14 odst. 1 až odst. 6 Nařízení 2022/2576.

Ve vztahu k zavedení alternativního opatření na všechny vstupně výstupní body přepravní soustavy bez rozdílu Energetický regulační úřad posuzoval, zda tyto postupy mají potenciální přínos pro koncové uživatele plynárenské soustavy České republiky, resp. zda naopak nemají negativní přínos, případně zda jejich aplikace nepředstavuje riziko pro zajištění bezpečnosti dodávky sousedního dotčeného členského státu.

K tomuto Energetický regulační úřad uvádí, že podobně jako mechanismus podle ustanovení čl. 14 odst. 1 až odst. 6 Nařízení 2022/2576, rovněž všechny alternativní mechanismy podle odst. 7 téhož nařízení mají potenciál přínosu pouze ve formě navýšení krátkodobých přepravních kapacit.

S ohledem na již zmíněné, tj. že na vstupně výstupních bodech mezi Českou republikou a Německem, resp. Slovenskem, se neprojevuje nedostatek dostupné přepravní kapacity na denní a měsíční bázi, Energetický regulační úřad dále nezkoumal možné přínosy na tyto propojovací body, jelikož jsou s ohledem na kapacitní situaci nulové. Vzhledem k uvedenému přistoupil k posouzení opatření zejména ve vztahu na přínos pro vstupně výstupní bod mezi

Českou republikou a Polskem, a to na propojovací bod Český Těšín.

Ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. a) Nařízení 2022/2576 zavádí jako alternativu namísto odebrání nedostatečně využití kapacity použití mechanismu ztráty nevyužití kapacity v režimu na následující den v souladu s nařízením (EU) 2017/459 a s přihlédnutím k bodu 2.2.3 přílohy I nařízení (ES) č. 715/2009. Tento mechanismus umožňuje krátkodobé odebrání kapacity prostřednictvím omezení renominace, kdy odebraná kapacita se pak nabízí jako pevná v režimu na následující den nebo jako vnitrodenní kapacita.

Jak již bylo uvedeno, v propojovacím bodě Český Těšín je využití obvykle téměř ze 100 %. Držitelem kapacit na tomto hraničním bodě je dodavatel plynu, který prostřednictvím tohoto bodu zásobuje ty oblasti Polska, kam polská soustava nedosahuje nebo jsou její kapacity nedostatečné. Držitel přepravní kapacity v rámci dne využívá renominace přepravy tak, aby optimalizoval množství plynu dle poptávky v daném dni, které se odvíjí od teplotní situace, případných odstávek apod.

S ohledem na charakter využití propojovacího bodu se lze odůvodněně domnívat, že racionalizace využití kapacity ze strany jejího držitele může vést k jejímu odebrání a nabídce v režimu na následující den, což s ohledem na objektivní nepředvídatelnost teplotní situace může mimo jiné vést k nedostatku kapacity pro zajištění dodávky plynu v uvedené dotčené lokalitě.

Implementace uvažovaného uplatnění mechanismus podle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. a) Nařízení 2022/2576 by tedy mohlo vést k ohrožení dodávek plynu v dotčené oblasti Polska. S ohledem na krátký časový prostor pro implementaci a s tím souvisejícího ekonomického hlediska se lze současně odůvodněně domnívat, že toto řešení nelze realizovat do uplynutí lhůty stanovené Nařízením 2022/2576.

Další alternativní mechanismus lze nalézt v ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. b) Nařízení 2022/2576, které zavádí režim vytváření nadměrné poptávky a zpětného odkupu v souladu s bodem 2.2.2 přílohy I nařízení (ES) č. 715/2009, který nabízí alespoň 5% dodatečnou kapacitu ve vztahu k technické kapacitě v příslušném propojovacím bodě. V praktickém případě se tedy jedná o nabídku přepravní kapacity nad rámec skutečně technicky dostupné kapacity v přepravním bodě, která je podmíněná možností jejího zpětného odkupu.

Jak již bylo výše uvedeno, propojovací bod Český Těšín je v některých dnech využíván téměř ze 100 % jeho veškeré technické kapacity. Nabídka minimálně ve výši 5% dodatečné kapacity tak sice v některých dnech povede k teoretickému navýšení dostupné krátkodobé přepravní kapacity, nicméně v případě využití 100 % technické kapacity nutně povede k jejímu zpětnému odkupu, což povede ke vzniku nadbytečných nákladů, které by přepravce musel vždy uhradit protistraně.

Vzhledem k využití hraničního propojovacího bodu, by se tedy nadměrně nabídnuta kapacita vždy musela odkoupit zpět bez zjevného přínosu. Naopak provozovateli přepravní soustavy by v případě zavedení tohoto mechanismu vynikaly náklady, o jejichž alokaci by Energetický regulační úřad musel rozhodnout v rámci cenové regulace. Z časového a ekonomického hlediska toto řešení opět nelze realizovat do uplynutí lhůty podle Nařízení

2022/2576.

Lze tedy dovodit, že zavedení alternativního mechanismu podle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. b) Nařízení 2022/2576 by opět nevedlo ke skutečnému navýšení dostupných krátkodobých kapacit v čase jejich skutečné poptávky, naopak by vedlo k navýšení nákladů a současně by mohlo vést k ohrožení dodávek plynu v dotčené oblasti Polska z důvodu nenaplnění legitimních očekávání dodavatele ve vztahu k množství plynu, které by mohl přepravit před daný bod.

Alternativní mechanismus dle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576, tedy nabídka alespoň původně nenominované kapacity na základě vyhlídky na následující den a na vnitrodenním základě, která má být přidělena jako přerušitelná kapacita, umožňuje uživatelům soustavy na každém propojovacím bodě získat přepravní kapacitu alespoň na přerušitelné bázi.

Jak již bylo zhodnoceno výše, na vstupně výstupních bodech mezi Českou republikou a Německem, resp. Slovenskem se neprojevuje nedostatek dostupné přepravní kapacity na denní a měsíční bázi, resp. dostupná technická kapacita vysoce převyšuje jejich reálné využití a nedochází tak k fyzickému nedostatku přepravní kapacity. Alokace přerušitelné kapacity by tedy sice v teoretické rovině mohla umožnit uživatelům soustavy využití těchto kapacit prakticky s nulovou pravděpodobností jejich přerušení, nicméně přínos tohoto opatření devalvuje právě kapacitní dostatečnost na těchto bodech. Přínos pro vstupně výstupní bod mezi Českou republikou a Polskem, pro propojovací bod Český Těšín, je současně determinován pravděpodobností jejího přerušení, které je přímo úměrné využití daného bodu, v tomto ohledu v některých dnech na úrovni 100 %.

V kontextu posouzení přínosů opatření podle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576 je nesporným benefitem skutečnost, že proti zvažované implementaci opatření podle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. a) nebo b) Nařízení 2022/2576 není nutné posuzovat jeho možné negativní vlivy, neboť opatření již zavedeno je a rozhodnutí tak nemůže mít dopad na žádného uživatele soustavy, a to dovnitř ani vně České republiky. Nulový efekt tohoto opatření na uživatele soustavy tedy nenavyšuje existující riziko selhání dodávek, současně jej však ani nesnižuje.

Energetický regulační úřad závěrem uvádí, že ve vztahu k nulovým nákladům z pohledu nákladů, přínosu a možných rizik, je zavedení opatření podle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576 nejvhodnější s ohledem na hypotetické úspory nákladů nutných na zavedení kteréhokoliv se zbylých alternativních nebo tímto nařízením přímo účinných opatření pro zajištění krátkodobých přepravních kapacit.

Energetický regulační úřad má za dostatečně prokázané, že implementace opatření podle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576 nemá předpoklad negativního vlivu na přímo dotčené sousední členské státy, přičemž k tomuto doplňuje, že se proti návrhu tohoto opatření ve lhůtě stanovené Energetickým regulačním úřadem v rámci veřejné konzultace negativně nevyslovil žádný příslušný regulační orgán členského státu. Energetický regulační úřad se v tomto ohledu odůvodněně domnívá, že tyto regulační orgány jsou oproti Energetickému regulačnímu úřadu mnohem lépe schopny přiměřeně posoudit možné dopady

na uživatele soustav daného státu při skutečném uplatnění tohoto opatření.

S ohledem na výše uvedené tak lze uzavřít, že je nezbytné přijmout opatření ve smyslu ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576, tedy zavést mechanismus nabídky alespoň původně nenominované kapacity na základě vyhlídky na následující den a na vnitrodenním základě, která má být přidělena jako přerušitelná kapacita, a to zejména ve vztahu k bezpečnosti a stabilitě dodávek plynu do České republiky. Současně toto opatření by nemělo znamenat žádné zvýšené náklady na straně provozovatele přepravní soustavy či jejích uživatelů a nemělo by taktéž ohrozit bezpečnost dodávky na hraničním bodě Český Těšín.

Co se týče platnosti výše uvedeného opatření, toto bylo stanoveno ode dne 31. března 2023 do dne 30. prosince 2023, kdy v tomto případě bylo vycházeno z použitelnosti samotného Nařízení 2022/2576, přičemž tato byla prostřednictvím čl. 31 stanovena po dobu jednoho roku od vstupu tohoto nařízení v platnost. Předmětné nařízení vstoupilo v platnost prvním dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie, a to tedy dnem 30. prosince 2022. Na základě téhož článku Nařízení 2022/2576 bylo určeno, že ustanovení čl. 14 se použije ode dne 31. března 2023.

III.

Při svém rozhodování v předmětné věci přihlédl Energetický regulační úřad k podkladům a důkazům založeným ve správním spisu, a to jak dokumentům předloženým účastníkem řízení, tak rovněž dokumentům, které Energetický regulační úřad získal z úřední činnosti. V předmětném správním řízení Energetický regulační úřad hodnotil podklady, zejména důkazy, podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy ve vzájemných souvislostech, přitom přihlédl ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co účastník řízení uvedl.

Při posouzení věci a přípravě rozhodnutí Energetický regulační úřad rovněž zohlednil stanovisko slovenského, polského a německého regulačního orgánu a vyjádření společnosti NET4GAS, s.r.o. a společnosti ██████████

Energetický regulační úřad předmětnou věc posoudil tak, že zavedení mechanismu dle ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576 není v rozporu s právními předpisy, přičemž předmětným rozhodnutím o zavedení daného alternativního mechanismu dojde jednoznačně k posílení bezpečnosti dodávek plynu do České republiky, popř. jiných členských států Evropské unie či Ukrajiny, přičemž zároveň aplikace tohoto mechanismu by neměla přinést žádné zvýšené náklady či omezení dodávek.

Na základě výše uvedených skutečností rozhodl Energetický regulační úřad v souladu s ustanovením § 67 a násl. správního řádu tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozhodnutí a rozhodl o povinnosti účastníka řízení, společnosti NET4GAS, s.r.o., se sídlem Na Hřebenech II 1718/8, 140 21 Praha 4 - Nusle, IČ: 27260364, ve všech propojovacích bodech přepravní soustavy zavést mechanismu na základě ustanovení čl. 14 odst. 7 písm. c) Nařízení 2022/2576, a to mechanismu nabídky alespoň původně nenominované kapacity

na základě vyhlídky na následující den a na vnitrodenním základě, která má být přidělena jako přerušitelná kapacita, ode dne 31. března 2023 do dne 30. prosince 2023.

Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat rozklad k Radě Energetického regulačního úřadu ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho doručení, a to jeho podáním Energetickému regulačnímu úřadu.

Lhůta pro podání rozkladu se počítá ode dne následujícího po doručení rozhodnutí, nejpozději však po uplynutí desátého dne ode dne, kdy bylo nedoručené a uložené rozhodnutí připraveno k vyzvednutí. V rozkladu se uvede, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá a dále namítaný rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení. Podaný rozklad má v souladu s ustanovením § 85 odst. 1 správního řádu odkladný účinek. Rozklad jen proti odůvodnění rozhodnutí je nepřípustný.

Altmannová Zuzana

Digitální podpis:
15.03.2023 15:44

Mgr. Zuzana Altmannová

oprávněná úřední osoba

oddělení sporných a schvalovacích řízení

Rozdělovník:

společnost NET4GAS, s.r.o.